

نگاه

مباحثی بسیار برای هیچ

کوروش احمدی - تحلیلگر مسائل آمریکا

● شعارها و لفاظی‌ها به کنار، فشرده آنچه ترامپ در سخنرانی شب گذشته گفت، این است که اولاً او پایبندی ایران به برجام را تأیید نمی‌کند و این توافق را در راستای منافع امنیت ملی آمریکا نمی‌داند؛ اما شهامت خروج از آن را نیز ندارد و ثانیاً به نحوی غیرمسئولانه در پی شروع دور جدیدی از ماجراجویی‌ها در منطقه است. سیاست داخلی آمریکا و به‌ویژه تمرکز ترامپ بر حفظ پایگاه رای شکندهاش، نقشی عمده در اعلام این مواضع داشت. او به‌این‌ترتیب کوشید تا خود را از زجر ناشی از اجبار اعلام هر سه ماه یک بار موضع درباره برجام رها کند و ضمن پیگیری منافع سیاسی کوتاه‌بینانه خود، تصمیم درباره اعاده یا ادامه تعلیق تحریم‌های هسته‌ای ثانویه علیه ایران را به کنکره بسپارد. در این زمینه مهم، او تنها به این کلی‌گویی بسنده کرد که اگر کنکره‌ها برجام را اصلاح نکنند، آن را لغو خواهیم کرد. نقل‌قولی از مک‌مستر، مشاور امنیت ملی ترامپ، به نشست روز گذشته با اعضای کنکره مبنی بر اینکه «اگر برجام پیش چشم ترامپ نباشد، آن را لغو نخواهد کرد»، به‌خوبی گویای اهداف کوتاه‌بینانه او است. البته این مشکل ترامپ به این ترتیب حل نمی‌شود؛ چراکه او باید در ۱۲ ژانویه درباره تمدید تعلیق بخشی از تحریم‌ها تصمیم بگیرد. روشن است که ادامه تعلیق تحریم‌ها، به معنسی پایبندی آمریکا به برجام است و نظری که شب گذشته ترامپ اعلام کرد، تنها ارزش نمادین دارد. بااین‌حال، مواضع ترامپ را در همین حد می‌توان گامی دیگر در راستای پیشبرد سیاست ایجاد تزلزل و ابهام درباره تداوم برجام با هدف ایجاد تردید در شرکت‌های بین‌المللی رای کار با ایران به‌شمار آورد. پیگیری این سیاست از سوی ترامپ در ۹ ماه گذشته، اگرچه سرعت روند عادی‌سازی روابط اقتصادی ایران را با جهان خارج کند کرده، اما نتوانسته آن را مختل کند. اکنون کنکره مطابق قانون INARA «می‌تواند» در ۶۰ روز درباره آینده تحریم‌های هسته‌ای علیه ایران تصمیم بگیرد. باید‌خودداری ترامپ از اجتناب از مشخص به کنکره دراین‌باره، را به معنی تمایل او به خودداری از خروج از برجام تلقی کرد. چند ساعت قبل از سخنرانی ترامپ، کاخ سفید بیانیه‌ای با عنوان «راهبرد جدید ترامپ درباره ایران» منتشر کرد که در آن گفته‌شده که ارایس‌پس تلاش برای خنثی‌کردن «نفوذ بی‌ثبات‌ساز ایران و جلوگیری از تجاوزاتش» در منطقه در مرکز توجه آمریکا قرار خواهد داشت و برای این منظور «احیای ائتلاف سنتی آمریکا» مدنظر خواهد بود. «جلوگیری از تأمین مالی فعالیت‌های ایران و به‌ویژه سپاه پاسداران در منطقه» و «مقابله با موشک‌های بالستیک و دیگر سلاح‌های نامتقارن» ایران از دیگر نکات مطرح در این بیانیه است. در بیانیه مذکور اشارات شعارگونه‌ای نیز به حقوق بشر و بازداشت «شهروندان آمریکایی و دیگر خارجیان»، «تهدیدات حکومت ایران» به‌عنوان «یکی از خطرناک‌ترین تهدیدات علیه منافع آمریکا و ثبات منطقه»، «تلاش ایران برای ایجاد پلی بین ایران و سوریه و لبنان» ... شده است. همچنین ادعاشده که سپاه پاسداران «انرا اصلی» پیشبرد سیاست‌های ایران است و اینکه هدف این راهبرد «تغییر رفتار ایران» است. راهبرد مذکور همچنین حاوی ادعاهای پایه‌یی بیشتری درباره نقش سپاه در اقتصاد و سیاست ایران است. با وجود همه این ادعاها، دولت آمریکا مانند حداقل سه بار درگذشته که تا آستانه در فهرست قراردادن سپاه به‌عنوان یک گروه تروریستی پیش رفته بود، این‌بار هم عقب‌نشینی کرد. صحبت ترامپ از تحریم‌های بیشتر علیه سپاه نیز صرفاً جنبه تبلیغاتی داشت، چراکه پیش‌ازاین سپاه تا حداکثر ممکن تحت تحریم آمریکا قرار داشته و کل سپاه در فهرست SDNs وزارت خزانه‌داری آمریکا نیز فهرست شده است. پیش‌فرض راهبرد جدید این است که می‌توان از معلق نگه‌داشتن برجام در کنکره به‌عنوان حربه‌ای برای اعمال فشار بر متحدان برای همکاری با واشنگتن برای به‌اصطلاح «تقویت» برجام و اجرای راهبرد مذکور استفاده کرد و هم‌زمان برجام را حفظ کرد. برای این منظور ترامپ نیاز به کار با کنکره و متحدان اروپایی دارد که پرداختن به آن فرصتی دیگر می‌طلبد. احتمالاً دو گزینه‌ی در بین جمهوری‌خواهان قابل تمیز است: نخست تندروهایی مانند سناتور کانتن که خواستار تعیین ضرب‌الاجلی برای ایران و خروج از برجام در صورت عدم لیل به مقصود هستند. سخنان دیدشب ترامپ در تأیید نظر این جریان بود. دوم جمهوری‌خواهان میانه‌رو که خواستار تقاضا با متحدان غربی برای فشار بر ایران‌اند. احتمال سومی نیز وجود دارد و آن اینکه با توجه به شکننده‌بودن اکثریت جمهوری‌خواه و حمایت همه دموکرات‌ها از برجام، این توافق به‌شکل فعلی دوام یابد. به‌این‌ترتیب، ترامپ از بین سه گزینه متفاوتی که بر او عرضه شده بود، گزینه‌ای بیانیانی را که مطلوب تزل‌ال‌های ضد ایران و نسبتاً عمل‌گرا بود، پذیرفت. این گزینه بر لزوم حفظ و «تقویت» برجام و تمرکز بر برنامه موشکی و سیاست‌های منطقه‌ای ایران تأکید دارد. با غلبه این گزینه نظرات دو طیف دیگر، یکی به رهبری تیلرسون و دیگری به رهبری هیلی و پومپئو نشنیده گرفته شد. اکنون نظامیان سابقی که به‌این‌ترتیب دست بالا را یافته‌اند، محتمل است مانند دو مورد افغانستان و سوریه اختیارات بیشتری برای تصمیم‌گیری عملیاتی درباره ایران به دست آورند. دولت آمریکا تصمیم گرفته تهدید به خروج از برجام را به حربه‌ای برای امتیازگرفتن از ایران در خاورمیانه تبدیل کند. امروز خویش‌نشانداری رمز غلبه بر پرخاشجویی‌ها و لفاظی‌های ترامپ است.

politics@sharghdaily.ir

● شرق: لایا ابراهیمیان: یک‌سال‌ونیم بعد از توافق برجام، بار دیگر توافق هسته‌ای روزهای سختی در پیش دارد. روزی که گذشت، یکی از همین روزهای سخت برجام بود؛ روزی که خط مسیر استرداد توافق رقم خورد. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا که بارها توافق برجام را بدترین توافق خطاب کرده بود و دل خوشی از آن نداشت، بین پاره‌کردن این توافق تا تأییدکردن پایبندی ایران، یکی را انتخاب کرد: «پایبندی ایران به برجام را تأیید نمی‌کنیم؛ ما ایران را واکنش به همه تهدیدهای ترامپ، گفته است مطابق با هر تصمیم آمریکا، گام‌های مشخصی برخواهد داشت؛ اقداماتی که در روزهای آینده وضعیت آن مشخص‌تر می‌شود. ترامپ، ساعت ۱۲:۵۶ به وقت واشنگتن، پشت تریبون قرار گرفت و از برجام که بارها از آن انتقاد کرده است، گفت. او مدعی شد: «ایران حامی اصلی تروریست در دنیاست و به طالبان، القاعده، حماس و حزب‌الله کمک می‌کند. امروز استراتژی جدید خودمان را دربرباره ایران اعلام می‌کنم تا درباره رفتارهای خصمانه ایران بایستیم تا ایران هرگز نتواند به سلاح هسته‌ای دست یابد». ترامپ گفت: «ایران در چندین حادثه بمب‌گذاری در کشورهای عربستان، لبنان، تانزانیا و کنیا دست داشته است که این حملات به کشته‌شدن صدها آمریکایی منجر شده است».

سخنرانی ترامپ در داخل کشور، علاوه بر مخالفت‌های جهانی، موج انتقاد گسترده‌ای راه انداخت؛ این موج از فضای رسمی رسانه‌ای تا فضای مجازی ادامه داشت و مردم با هشتگ خلیج‌فارس از ترامپ انتقاد و ایران و خلیج‌فارس حمایت کردند.

شعار محبوب ایران مرگ بر آمریکااست

در سخنرانی روز گذشته، ترامپ، خلیج‌فارس را خلیج «ع ر ب» خواند؛ و گفت: «ایران با سلاح‌های خود کشتی‌رانی آزاد را در خلیج «ع ر ب» مورد تهدید قرار می‌دهد؛ ایران، آمریکایی‌ها را در داخل ایران به اتهام واهی زندانی می‌کند و حملاتی سایبری به زیرساخت‌های ما و ارتش ما کرده است». «ایران در ع ر ب» مورد تهدید سوریه، باعث جنگ شده و در عراق نیز با دخالت‌هایش باعث ایجاد اختلافات قومی و مذهبی در این منطقه شده است». ترامپ با بیان اینکه ایران همچنان از فشار اسد حمایت می‌کند و سلاح در اختیار او می‌گذارد و این تحریم‌ها علیه کودکان سوری استفاده می‌شود، گفت: «با توجه به سابقه جنایت‌کاری ایران در گذشته و حال، اهداف سوء آنها در آینده را نباید نادیده بگیریم. شعار محبوب ایران «مرگ بر آمریکا» و «مرگ بر اسرائیل» است».

برجام را نمی‌پذیریم

ترامپ با اشاره به چگونگی تصویب برجام از نگاه خودش، گفت: «دولت قبلی آمریکا تحریم‌ها را علیه ایران لغو کرد، در زمانی که این امکان وجود داشت که حکومت ایران از هم بپاشد». او گفت: «ما در آمریکا احتیاج به مذاکره‌کنندگانی قوی داریم. توافق هسته‌ای با دیکتاتوری ایران، مجرای تنفسی دوباره به آنها داد و اجازه داد بار دیگر به منابع مالی دسترسی پیدا کنند و از طریق آن، به تروریست‌ها کمک کنند». ترامپ با بیان اینکه ایران ۱۰۷ میلیارد دلار از ابالت متعهد شده کرده و مقداری از آن از طریق فیزیکی به ایران منتقل شده است، گفت: «تصور کنید مقدار زیاد پول نقدی را که ایرانی‌ها در انتظار دریافت آن هستند. همچنین برجام به ایران اجازه می‌دهد برخی از برنامه‌های هسته‌ای خود را ادامه دهد و تا چند سال آینده محدودیت‌های اعمال‌شده علیه ایران به پایان می‌رسد». رئیس‌جمهور آمریکا در ادامه گفت: «ما تنها توانسته‌ایم تأخیر کوچکی در مسیر دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای ایجاد کنیم و من این موضوع را نمی‌پذیرم». به‌گفته ترامپ: ما تمام پول را پیشاپیش به ایران داده‌ایم و اکنون نیز در عمل انجام‌شده قرار گرفته‌ایم. حکومت ایران چندین‌بار از برجام نخطی کرده است. ایران بیش از ۱۳۰ مترمکعب آب سنگین تولید کرد و همچنین توانست انتظارات ما را درباره ساترپیفوزها برآورده کند. بعد از آن ترامپ مدعی شد: «مقامات ایران چندین‌بار اعلام کرده‌اند اجازه نخواهند داد از تأسیسات نظامی این کشور بازرسی شود؛ حال آنکه برنامه‌های مخفی ایران در این تأسیسات قرار دارد. برخی می‌گویند ایران با گره‌شمالی هم مراده دارد و من متحمس آن مأموران اطلاعاتی می‌خواهم تا جزئیات این موضوع را به من گزارش دهند. این توافق قرار بود به صلح جهانی کمک کند؛ اما درحالی‌که ما به تهدات خود عمل کرده‌ایم، ایران تروریسم را گسترش داده و به روح برجام پایبند نبوده است».

استراتژی جدید اعلام می‌کنم

«من بعد از مشورت با متحدان خود استراتژی خود را علیه ایران اعلام می‌کنم». ترامپ گفت: «ما کاری خواهیم کرد تا با اقدامات ایران مقابله کنیم و تحریم‌های جدیدی را علیه ایران اعمال می‌کنیم و جلوی تولید سلاح علیه ایران را می‌گیریم. ما این رژیم را محدود می‌کنیم تا به‌هیچ‌وجه به سلاح دست نیابد. تحریم‌های بسیار سرسختانه‌ای را علیه سلاح اعلام خواهیم کرد». او با «تروریستی» خواندن سپاه پاسداران، افزود: «سپاه از رژیم سرکوب‌گر اسد حمایت می‌کند، من همچنین از وزارت خزانه‌داری آمریکا می‌خواهم تمام بخش‌های سپاه را و همچنین مأموران و وابستگان به این نهاد را تحریم کند. همچنین برنامه موشکی ایران را نیز به‌شدت تحریم خواهیم کرد». به گفته رئیس‌جمهوری آمریکا: «از زمان امضای برجام، تجاوزگری خطرناک ایران بیشتر شده است. این در حالی است که تحریم‌ها علیه ایران لغو شده و این کشور با دیگر اعضای برجام وارد معاملات اقتصادی پرسودی شده است. رئیس‌جمهور آمریکا طبق قانونی که در کنکره به تصویب رسیده است، می‌تواند هر زمان و آن‌طور که مستحق است، تحریم‌های جدیدی را اعمال کند». او در نهایت اعلام کرد: «پایبندی ایران به برجام را تأیید نمی‌کنیم و نخواهیم کرد و ما قدم در راه تروریسم نمی‌گذاریم. با کنکره همکاری می‌کنیم تا نواضش برجام برطرف نشود». ترامپ تصریح کرد: «یکی از نارسایی‌های برجام این است که مفاد آن به‌اندازه کافی اجرا نمی‌شود و درباره برنامه موشکی ایران ساکت است. کنکره از همین الان برای برخورد با این نارسایی وارد عمل شده و به

سیاست

عکس: Gettyimages

ایران ایستاده است

به سمت خلع سلاح جهانی است. این سیاست، پایه و اساس برجام است و پایبندی جمهوری اسلامی ایران از سوی تنها مرجع نظارت هشت بار تأیید شده است. از سوی دیگر عدم پایبندی آمریکا به این توافق و نقض مکرر روح و متن آن امری روشن و آشکار است که موارد آن در یک‌سال‌ونیم گذشته در ۹ ماهه وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا به‌عنوان هماهنگ‌کننده برجام ثبت و ضبط شده است. جمهوری اسلامی ایران تاکنون در هر مورد با توجه به منافع خود اقدامات متقابل انجام داده است و در آینده نیز بدون هیچ ملاحظه‌ای چنین خواهد کرد. انتخاب‌های ایران بسیار گسترده است و در صورت ضرورت شامل پایان‌دادن به تمامی تعهدات در این زمینه خواهد شد. همچنین وزارت خارجه ایران در بیانیه‌ای رسمی به سخنرانی ترامپ پاسخ داد.

موکرینی: رئیس‌جمهوری هیچ کشوری نمی‌تواند برجام را لغو کند

در مقابل سه مخالف سرسخت برجام، موافقان این توافق نسبت به گفته‌های ترامپ واکنش نشان دادند؛ شاید اولین کسی که در مقابل گفته رئیس‌جمهوری آمریکا نیز در واکنش به صحبت‌های ترامپ گفت: «فریدکا موکرینی، مسئول سیاست خارجی وزارت امور آمریکا در ۲۶ دی‌ماه ۱۳۹۴ بود که فریدکا موکرینی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و محمود جواد طریف، وزیر امورخارجه ایران، اجرائی‌شدن برجام را اعلام کردند و جمهوری اسلامی ایران با پذیرش برخی محدودیت‌ها در برنامه هسته‌ای ایران که برخی تا ۱۰ سال به طول می‌انجامد، کشورها ۵+۱ را متقاعد کرد تا تحریم‌های هسته‌ای ایران را لغو کنند. توافق هسته‌ای بین ایران و کشورهای ۵+۱ اما تیرماه سال ۹۴ به‌دست آمده بود و بعد از ۱۸ماه مذاکره طولانی و نفس‌گیر یک مسئله ۱۰ساله بین ایران و جامعه جهانی را به پایان رسانده بود. کشورهای اروپایی با دستیابی به توافق به بازار اقتصادی ایران بازگشتند و روابط سیاسی و اقتصادی ایران و جهان رو به بهبود بود که گردش‌شمار، عمر دولت دموکرات باراک اوباما را به پایان رساند و دونالد ترامپ به‌عنوان رئیس‌جمهوری آمریکا انتخاب شد که یکی از مهمترین برنامه‌های کاری‌اش، ازبین‌بردن دستاوردهای اوباما بود. توافق پاریس درباره تغییرات اقلیمی اولین قربانی و دومین آن، توافق هسته‌ای است. اما برخلاف ترامپ، موکرینی بارها از برجام دفاع کرده است؛ او با ردیگر دیروز تأکید کرد که توافق داخلی بلکه یک قطع‌نامه شورای امنیت است. این یک توافق دوطرفه نیست و یک کشور نمی‌تواند یک‌طرفه برجام را رد کند». موکرینی با اشاره به اینکه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی هشت بار پایبندی ایران به برجام را تأیید کرده است، افزود: «توافق هسته‌ای محدود به برنامه هسته‌ای ایران است و دستیابی این به سلاح هسته‌ای جلوگیری می‌کند». او با بیان اینکه توافق هسته‌ای همچنان نتیجه‌بخش است، چراکه بر اساس اعتماد بنا نهاده شده است، گفت: «رئیس‌جمهور هیچ کشوری نمی‌تواند برجام را لغو کند. اتحادیه اروپا و جامعه جهانی متعهدند تا توافق هسته‌ای آمریکا را حفظ کنند».

همه منتقدان ترامپ

بعد از پایان سخنرانی ترامپ، «یوکیا آمانو»، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی هم به گفته‌های او در بیانیه‌ای واکنش نشان داد؛ در بخشی از این بیانیه آمده است: «ایران به تعهداتش در قالب توافق هسته‌ای پایبند بوده است. درحال‌حاضر مستحکم‌ترین نظام بازرسی‌های هسته‌ای جهان درباره ایران اجرا می‌شود». «باب کوکرگر»، رئیس کمیته روابط خارجی مجلس سنای آمریکا، گفت که قرار است قانونی را برای رسیدگی به نقاط ضعف اصلی توافق هسته‌ای ارائه کند که منجر به تقویت این توافق خواهد شد. به گزارش روزنامه «یواس‌ای‌تودی»، او با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد که اگرچه رئیس‌جمهور ترامپ تلاش می‌کند توافق هسته‌ای را تضعیف کند، او قانونی را برای نقاظ ضعف این توافق ارائه خواهد داد که گامی است در جهت تقویت توافق هسته‌ای. کوکرگر گفته است: در چند ماه گذشته ما و وزارت امور خارجه، شورای امنیت ملی و سناتور کانتن، به‌سختی روی ارائه یک استراتژی قانونی جدید برای رسیدگی به گرانمای‌های هر دو حزب جمهوری خواه و دموکرات درباره برنامه جامع اقدام مشترک بدون نقض تعهدات آمریکا کار کرده‌ایم. کوکرگر گفت: ما مسیری را برای غلبه بر نواقض در عین حفظ توافق هسته‌ای فراهم کرده‌ایم. بنابراین گزارش عنصر اصلی طرح پیشنهادی کوکرر که به همکاری «تام کاتن» تهیه شده است، به وضع مجدد خودکار تحریم‌های آمریکا علیه ایران در صورتی که کشور از محدودیت‌های کنونی درباره برنامه هسته‌ای‌اش فراتر رود، منجر می‌شود.

این طرح همچنین تمهیدات برجام در بند غروب را وتو می‌کند که به‌شدت مورد توجه منتقدان این توافق قرار دارد. بنا بر شروط بند غروب، محدودیت‌های هسته‌ای ایران پس از ۱۵ سال از زمان اجرای توافق منقضی خواهد شد.

همچنین «ریچارد هاسوس»، رئیس شورای روابط خارجی آمریکا با اشاره به اظهارات خصمانه دونالد ترامپ علیه ایران گفت: «استفاده رئیس‌جمهور ترامپ از عنوان دیکتاتوری و رژیم علیه ایران نشان می‌دهد که هدف نهایی سیاست آمریکا تغییر نظام در ایران است». هاسوس، در صفحه توئیتر خود به سخنرانی دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا درباره استراتژی‌اش در قبال ایران و توافق هسته‌ای واکنش نشان داد. او نوشت: «رئیس‌جمهور آمریکا در یک دقیقه اول از ایران به‌عنوان یک رژیم خصمانه، ردابکل و متعصب یاد کرد، اما عنوان «دولت» را برای آن ذکر نکرد».

«آنتونی زورکور»، خبرنگار بی‌بی‌سی در آمریکا؛ چهار ساعت قبل از سخنرانی توئیت کرد که دونالد ترامپ پیش از اعلام استراتژی جدید خود در جمع خبرنگاران، ملت ایران را «ملت‌ی تروریست مانند بعضی دیگر» توصیف کرد و گفته سخنران امرورزش درباره ایران «بسیار جالب» خواهد بود. «بن روزر»، معاون مشاور امنیت ملی باراک اوباما، رئیس‌جمهور سابق آمریکا هم گفته است: «ریوگردی که او از کنکره می‌خواهد کرد، آن را تصویب کند، توافق‌نامه را نقض خواهد کرد، زیرا این امر تلاش برای مذاکره مجدد یک‌جانبه درباره توافق‌نامه خواهد بود». «وندی شمرمن»، مذاکره‌کننده اصلی آمریکایی در زمان ریاست جمهوری باراک اوباما نیز هشدار داد «هر اقدامی که در جهت شرایط جدید» به توافق‌نامه هسته‌ای اضافه شود، «به‌منزله نقض یک‌جانبه توافق‌نامه» تلقی خواهد شد. به گفته وندی شمرن «حتی درصورتی‌که کنکره مجازات‌هایی را اعمال نکند»، «فقط همین اقدام که رئیس‌جمهور تصمیم گرفته است تأیید نکند ایران به تعهدات خود پایبند بود، توافق‌نامه را در نوعی ابهام دائمی فرومی‌برد». وی افزود: «این (اقدام ترامپ) آمریکا را «متضعیف و منزوی خواهد کرد». «پل رایان»، سخنگوی مجلس نمایندگان آمریکا نیز در واکنش به صحبت‌های ترامپ گفت: از تصمیم ترامپ برای ارزیابی دوباره توافق هسته‌ای ایران حمایت می‌کنم و با دولت آمریکا برای مقابله با مجموعه فعالیت‌های بی‌ثبات‌کننده ایران همکاری خواهم کرد. سناتور «رابرت مندز»، یکی از سناتورهای دموکرات سنای آمریکا که به‌شدت با توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ با ایران مخالف بود، روز جمعه طرح دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا را در برابر تأییدکردن پایبندی ایران به این توافق بین‌المللی، رد کرد.

جو بایدن: به‌مخاطره‌انداختن برجام آمریکا را منزوی می‌کند

«جو بایدن»، معاون رئیس‌جمهور پیشین آمریکا، اعلام کرد به‌مخاطره‌انداختن برجام آمریکا را منزوی می‌کند. بایدن پس از آنکه ترامپ پایبندی ایران به برجام را رد کرد گفت: درصورتی‌که برجام را به خطر بیندازیم، ایران نیست که منزوی می‌شود، بلکه این موضوع باعث انزوای آمریکا خواهد شد. «استفان دوجاریک»، سخنگوی سازمان ملل گفت «آنتونیو گوترش» معتقد است توافق هسته‌ای ایران و گروه ۵+۱ صلح و امنیت در جهان را تقویت می‌کند. دوجاریک همچنین گفت دبیر کل امیدوار است توافق هسته‌ای ابراجا بماند.

بیانیه مشترک تروئیکای اروپایی

سه کشور فرانسه، آلمان و بریتانیا با انتشار بیانیه‌ای بر تعهد کشورهای خود بر ادامه اجرای ارجام تأکید کردند. در بخشی از این بیانیه آمده است: «ما به برجام و اجرای کامل آن از سوی تمامی طرف‌ها متعهد می‌مانیم. فقط برجام در راستای مطلق امنیت ملی ماست. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مکرر از طریق برنامه راستی‌آزمایی و نظارتی خود پایبندی ایران به برجام را تأیید کرده است».

رایزنی‌های تیلرسون

اگرچه ترامپ بالاخره تصمیمش را اعلام کرد، اما پیش از تصمیم او، بسیاری در تلاش و رایزنی برای تأثیر در تصمیم او بودند. درحالی‌که اعضای شورای‌عالی امنیت آمریکا در مخالفت با لغو برجام بودند وزیر خارجه این کشور هم جزء مخالفان تصمیم درباره خارج‌شدن از برجام بود. درهمین راستا تماس‌های دیپلماتیک، اوج گرفت. رونیتر گزارش داد روز پنجشنبه «رئیس تیلرسون» با مقامات ارشد روسیه، انگلیس، فرانسه و چین درباره ایران گفت‌وگو کرده است. پیش از او هم، «بوریس جانسون»، وزیر خارجه انگلیس، درباره برجام با تیلرسون و «طریف» تلفنی صحبت کرده بود.

شرکای نگران

ترامپ در حالی دنبال بسط برجام به مسائل منطقه است که دیگر شرکای این توافق، از اجرای آن با همین سازوکار موجود کاملاً راضی هستند و معتقدند این توافق تنها بر ایجاد محدودیت هسته‌ای متمرکز است و مسائل دیگر را نمی‌توان با آن آمیخت. روسیه، چین و کشورهای اروپایی به یک اندازه نگران سرنوشت برجام هستند. این‌گونه که خبرگزاری اینترفاکس، به نقل از کاخ ریاست‌جمهوری روسیه، کرملین، اعلام کرده: خروج آمریکا از توافق هسته‌ای به امنیت، ثبات، منع اشاعه هسته‌ای و فضای پیش‌بینی‌پذیری جهان لطمه برجام آشکارا اعلام کرده و اصرار دارند که واشنگتن خواهد زد. کرملین همچنین هشدار داد اگر آمریکا از توافق هسته‌ای خارج شود، ایران نیز چنین خواهد کرد. کرملین تأکید کرد: روسیه به حمایت از راه‌حل موضوع هسته‌ای ایران و منع اشاعه هسته‌ای ادامه می‌دهد. «سرگی لاوروف»، وزیر امور خارجه روسیه نیز در همین زمینه اعلام کرده که تمام طرف‌های شرکت‌کننده در برجام آشکارا اعلام کرده و اصرار دارند که واشنگتن باید مفاد این توافق بین‌المللی را اجرا کند. مواضع وزرای خارجه آلمان، انگلیس و چین هم مشابه بوده و همگی بر پایبندی واشنگتن به برجام تأکید دارند. سفیر اتحادیه اروپا در واشنگتن نیز روز گذشته با بیان اینکه توافق هسته‌ای به اهداف تعیین‌شده‌اش دست یافته است، گفت: کشورهای اروپایی به کنکره آمریکا اعلام کرده‌اند که این توافق باید حفظ شود. آنها واکنش خود را این‌گونه توصیف کرده‌اند؛ شبیه یک شعار معروف انگلیسی در جریان جنگ جهانی دوم «خوسریدی‌ات را حفظ کن و ادامه بده».

روزنه

روحانی در پاسخ به ترامپ

تاریخ و جغرافیای را بخوانید

● حسن روحانی کمی بعد از سخنرانی رئیس‌جمهور آمریکا درباره استراتژی جدید این کشور درباره ایران، با مردم ایران صحبت کرد. او صحبت‌های خود را این‌گونه آغاز کرد: «لازم دانستم پس از صحبت‌هایی که از رئیس‌جمهور فعلی آمریکا شنیده شد، نکاتی را به عرض مردم ایران برسانم؛ اولاً در صحبت‌های آقای ترامپ که در آن سیاست‌های آمریکا درباره ایران تبیین شد، جز فحاشی و مشت‌ی اتهامات واهی علیه ملت ایران، حرف دیگری وجود نداشت». رئیس‌جمهور در جواب به تهمت‌های دونالد ترامپ گفت: «من رئیس‌جمهور آمریکا را دعوت می‌کنم که تاریخ و جغرافیا را بهتر بخوانید و هم تعهدات بین‌المللی و ادب و اخلاق و عرف جهانی و بین‌المللی آشنا شوید؛ ظاهر ایشان خبر ندارند که دولت آمریکا، دولت کودتا را در شمت‌وچندسال پیش در این کشور روی کار آورد». روحانی بر حمایت آمریکا از متجاوز در هشت سال جنگ تحمیلی تأکید کرد و در ادامه به لفظ «فقط همین اقدام که رئیس‌جمهور تصمیم گرفته است تأیید نکند ایران به تعهدات خود پایبند بود، توافق‌نامه را نیز باید مطالعه کنید. آمریکا اشاره کرد: «جغرافیا را نیز باید مطالعه کنید. چطور رئیس‌جمهوری اسم خلیج معروف، تاریخی و جهانی را یاد نگرفته است؛ همان خلیج‌فارس‌ی را که متأسفانه ناوگان‌های آمریکایی بی‌جهت و مداوم در آن رفت‌وآمد می‌کنند. لااقل از نظامیان خود می‌پرسیدید که در نقشه‌هایی که در دست آنهاست، اسم این منطقه چگونه نوشته شده است؛ بنابراین لازم است که جغرافیا را نیز بیشتر مطالعه کنند». دکتر روحانی در ادامه به حوزه حقوق بین‌الملل رسید و افزود: «برجام یک معاهده چندجانبه است، یک سند بین‌المللی است و مورد تأیید سازمان ملل قرار گرفته است. مگر یک رئیس‌جمهور می‌تواند به تهایی این سند را لغو کند. او ظاهراً نمی‌داند یک سند دوجانبه بین ایران و آمریکا نیست که هرطور خواست بتواند رفتار کند». رئیس‌جمهور با بیان اینکه «ایران همواره به تمام معاهدات و تعهدات بین‌المللی خود احترام گذاشته است»، گفت: «آیا این دولت و ملت باغی است یا دولتی که همواره در پی تجاوز و تلافی در منطقه و جهان بوده است». او در ادامه گفت: «کسی که ادعا می‌کند می‌خواهد در برابر سلاح هسته‌ای ایستادگی کند، تنها کشوری در تاریخ جهان است که ن‌تنها یک بار بلکه بارها از سلاح هسته‌ای علیه یک ملت استفاده کرده و امروز نیز کشور دیگری در همان منطقه به استفاده از سلاح هسته‌ای تهدید می‌کند». حسن روحانی بر این نکته تأکید کرد که «ملت ایران ملتی نیست که با حرف‌های ناروا و سخنان تفریرانگیز بخواهد در برابر یک دیکتاتور سر فرود آورد». افزود: «سخنان اشنب ترامپ نشان داد که برجام مستحکم‌تر از آن چیزی است که این آقا در دوران رقابت‌های انتخاباتی فکر می‌کرد. امروز ما‌ها از حکومت جدید آمریکا گذشته‌ایم و او مداوم علیه برجام شعار می‌دهد. حال که می‌خواست تصمیمی علیه برجام بگیرد، می‌گوید می‌خواهم با همکاری کنکره به برجام تبصره بزنم؛ این در حالی است که او نمی‌داند که به برجام نه نامه و نه تبصره‌ای اضافه نمی‌شود». روحانی افزود: «سپاه پاسداران از ملت ایران، عراق، سوریه، یمن و مردم منطقه حمایت می‌کند و در برابر گروه‌های تروریستی ساخته‌شده توسط آمریکا – به اعتراف ترامپ – می‌ایستد و تا نابودی آنها از پای نمی‌نشیند». او ادامه داد: «سپاه پاسداران به‌عنوان نیروی قدرتمندی که همواره در کنار مردم بوده و مردم نیز در کنار آن هستند، از کشور خود پیش از جنگ تحمیلی در برابر گروهک‌هایی که آمریکایی‌ها آنها را علیه ملت ایران تحریک کرده‌اند، مقابله کرد». رئیس‌جمهور در ادامه گفت: «فعالیت‌های دفاعی و موشکی ما برای موضوع دفاع همیشه مهم بوده و امروز مهتر است. ما همیشه برای ساخت سلاح‌هایی که مورد نیازمان است تلاش کرده‌ایم و از این به بعد تلاش مضاعف‌تری انجام می‌دهیم. این سلاح‌ها برای دفاع از ماست و به فعالیت‌های دفاعی و تقویت دفاعی خود ادامه می‌دهیم». او به موضوع برجام اشاره کرد و افزود: «ما نسبت به برجام به‌عنوان یک معاهده چندجانبه و بین‌المللی تا زمانی که حقوق ما تأمین شود و منافع ما اقتضا می‌کند و تا زمانی که از مصالح برجام برخوردار می‌شویم، در چارچوب منافع منافع ملی کشورمان احترام می‌گذاریم». روحانی گفت: «شما بدانید با این حرف‌های نادرست خود ملت ایران را متحد می‌کنید. شما نمی‌توانید بین ملت و حکومت فاصله بیندازید. شما نمی‌توانید بین ملت و رهبری عظیم‌الشان و محبوب ایران فاصله بیندازید. اساس انقلاب ما براساس پیوند دین و سیاست است و حلقه وصل دین و سیاست مقام معظم رهبری و ولایت فقیه است». او گفت: «اگر شما از شعار ملت ایران (مرگ بر آمریکا) ناراحت هستید دست از سیاست‌های خصمانه خود بردارید. ملت ایران به ملت آمریکا و مردم این کشور همواره احترام گذاشته و می‌گذارد و شعار ملت ایران در برابر ملت و کشور آمریکا نیست؛ بلکه در برابر سیاست‌های غلط، توسعه‌طلبانه و متجاوزانه دولت آمریکاست. این دست شماست که سیاست‌های خود را اصلاح کنید و راه درست احترام به ملت‌ها را یاد بگیرید». رئیس‌جمهوری اسلامی ایران در پایان گفت: «هدف آنها این است که ایران را از رشد اقتصادی بازدارد. ایران و دنیا را نسبت به برجام متزلزل کند و جلوی سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی ایران را بگیرد. علی‌رغم حرف‌های ترامپ و سیاست‌های خصمانه دولت آمریکا ملت ایران برای رشد و رونق اقتصادی کشور بیش‌ازپیش تلاش می‌کند و در راستای اجرای فرمان رهبری برای اجرای اقتصاد مقاومتی تلاش و کوشش خواهد کرد».